

ههشدي مهزارگهكان (عتبات)

05-12-2020

نووسه رهكان

ناوهندي ليكوئينهوهي رووداو

كورتته : ناوي ههشدي مهزارگهكان بهمدواييه بو ههلماليني پهرده لهسه رايگهياندي جياوونوهي نافهرمي ههندي ليوا و گرووي چهكارهوه له ههشدي شهعي دهركهوت. تهمهش پاش تهوهي تهو لايه نانه ههستيانه كرد تهو تهركهي له ئوپه راسيونهكاني ئازادكردندا كيشاويانه بهبا دهچن، يان تيكهلي تهو شكست و پيشيلكاريانه دهكرين كه لهلاين ههندي گرووي چهكارهوه پيش و پاش ئوپه راسيونهكاني ئازادكردن تهجامدراون. له بهر تهمه

ناوێ جەشدى مەزارگەكان بەمدواييه بۆ هەڵمەلێنى پەردە لەسەر راگەياندى جياپوونەوهى نافەرمىي هەندى لىوا و گرووپى چەكدارەوه لە جەشدى شەعبى دەرگەوت. ئەمەش پاش ئەوهى ئەو لایەنە هەستیان کرد ئەو ئەركەى لە ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردندا كۆشایوانە بەبا دەچن، یان تێكەلى ئەو شكست و پێشیلکارییانە دەكرێن كە لەلاین هەندى گرووپى چەكدارەوه پێش و پاش ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردن ئەنجامدراون. لەبەر ئەمە، ئەو چوار گرووپە (فیرقەى ئەمام عەلى، لیواى عەلى ئەكبەر، فیرقەى شەركەرى عەباس، لیواى پشٹیوانانى مەرجەعیەت) لە نێو گەردەلوولێكى لایەندارىی سیاسى و ئاینى بۆ هەندى لایەن لە دەرەوهى عێراق، خۆیان بە نامۆ ھاتە بەرچاوان.

هەڵسوكەوتى شەركەرەنە و مەرفانەى جەشدى مەزارگەكان لە كاتى ئۆپەراسیۆنەكانى ئازادکردندا ئاماژەى هیچ پێشیلکارییەكى زەقى مافەكانى مەرفان تێدا نەبوو. یان هیچ پێشیلکارییەكى زێدە خراپیان هاوشیۆه گرووپەكانى دیکەیان لەسەر تۆمار نەكراوه. ئەمەیش وایكردووه لە عێراقیەكانەوه نزیكتر بن. بەتایبەتى لەو ناوچانەى ئۆپەراسیۆنى چەكدارانەى وایان تێدا ئەنجام دراوه كە لە ئەنجامدا هەزاران هاوولاتی یان كۆژراون یان گیراون و سەرنوگومبوون. دیارترین شتێك كە جەشدى مەزارگەكان جیا دەكاتەوه مانەوهیانە لەنێو سنوورى نیشتمان و گوێزایەلییانە لە رووى ئەمنى و ئاینیەوه بۆ بێزارەكانى مەرجەعیەتى ئال. ئەمەیش دەیانخاتە دەرەوهى بازەنى تۆمەتباربوون بە لایەندارىی حیزبى و باوەردارى بۆ مەرجەعیەتى بێگانە، بەتایبەتى ئێرانىیەكان.

ئێران سەركەوتوووانە و بە قوولێ دزەى كرده نێو دامەزراوهى جەشدى شەعبى و سۆز و لایەندارى سەركردهكانى بۆ خۆى بەكۆش کرد، ئەمەیش وایكرد جەشدى مەزارگەكان خۆى لە دۆخێكى نێمچە داپراو لە دیمەنەكە بپنێتەوه. بەبێ گوێدان بە قەبارەى ئەو قوربانىیانەى گرووپەكانى، كە ٤٠٪ى ئەندامانى فەرمىي جەشدىیان پێكدەهینا پەراوێزدەخران. دیارترین خالەكانى ناكوێ بریتى بوو لە دەستنیشانکردنى عەبدلەزیز محەممەداوى ناسراو بە (ئەبوو فەدەك) وەك جێگرەوه بۆ ئەبو مەهدى موهەندیس، كە پێشتر گرووپەكانى مەزارگەكان دەستنیشانکردنى ئەویان بۆ جێگرتەوهى موهەندیس رەتكردەوه بەلام هەستیان بە هیچ بەدەنگەوهچوونێك بۆ ئەو رەتكەنەوهیە نەكرد. ئەمەیش كەلێنى ئێوان ئەوان و گرووپە وەلائیەكانى پەيوەست بە ئێرانى قوولتر و فراوانتر كرد. هەرەها بێبارى ئەمنى لەنێو دامەزراوهى جەشدى لەلایەن گرووپەكانى پەيوەست بە ئێرانەوه قۆرخ كراوه، كە گوێ بە هیچ هەلوێستێكى گرووپەكانى مەزارگەكان نادەن. بەتایبەت ئەگەر پەيوەندى بە هەبوونی دیپلۆماسى و سەربازى ئەمەریكاوه لە عێراقدا، یان بە دەستوەردان لە كاروبارى سیاسى لە ژێر فشارى ئێرانەوه هەبێت. ئەمەیش رۆلى گەورەى بەلەكانى ئێران لەنێو ئەو دەستەیدا دەرەخات.

هەر كاتێكیش جەشدى مەزارگەكان كێشەوهى خۆى لە دەستەى جەشدى، یان چوونى فەرمىي خۆى بۆ ناو دامەزراوه ئەمنیەكان لە دەرەوهى چوارچۆیهى جەشدى، یان هەلوێشاندى خۆى راگەیاندا، كە پێشبینى دەرگەوتى یەكێك لەم ئەگەرەنە لە داهاوویدا روو بدات، ئەو كاتە گرووپەكانى دیکەى جەشدى ئەو چەترە ئاینى و مەزھەبیە لەكێس دەدەن كە خۆیان لە بندا جەشدار داوه. ئەمەیش وادەكات قەیراندرووستبكات بۆ داواستنى ئەو بێزارانەى كە لە بەرژەوهندى ئەودا نین، بەتایبەتیش ئەگەر ئەو بێزارانە پێش ئەو هەلبێزاردانە بدرێن كە گرووپە وەلائیەكانى جەشدى خۆیانى بۆ ئامادە دەكەن. سیفەتى واتەبى و ماددى گرووپەكانى مەزارگەكان زۆر گەورەیه بەتایبەتى لەرووى ژمارەوه، ئەمەیش وا دەكات كە لەنگیەكى گەورە بخەنە نێو پێكهاەى دەستەى جەشدى و رۆلى ئەمنى و سیاسى لە وڵاتدا لاواز بكەن و، گوشارى نێودەوڵەتى و ناوچەى لەسەر ئەو گرووپانە زیاد بكەن كە چەندین نیشانەى پرسیاریان لەسەرە. هەر هەنگاویكیش كە گرووپەكانى مەزارگەكان بەرەو بەدیھێنانى سەرورەبى نیشتمانی بپنێن، وادەكات لە مامەلەكردن لەگەڵ دەزگا فەرمیەكانى دەوڵەت نزیكتر ببن و پشٹیوانى دارایی و سیاسىیان زیاتر ببێت. ئەمە گرووپەكانى دیکە فەرێ دەداتە دەرەوهى حیساباتی حكومەت، هەر ئەمەیش لاوازتریان دەكات و بێزارى كۆمەلگەى لە هەڵسووكەوتیان لە ناوچەكانى مەملەکانى (ناوچەكانى عەرەبى سوننە) و ناوچەكانى دیکەى وڵات بەھێزتر دەكات. بە تايبەت پاش ئەوهى هەندێك لەو گرووپانە تۆمەتبارن بەوهى كە لە سەركوتینەوهى خۆپشانەكان بەشدار بوون و پشٹیوانى حیزبە گەندەلەكانى دەسەلاتیان كردوو. ئەمەش لە كاتێكدا گرووپەكانى سەر بە مەرجەعیەت لە هیچ هەڵسووكەوتێكى گومانناوى وەھادا تۆمەتبار نەكراون.

دواى ئەوهى پێویستى كارکردن یان وەك لایەنى رزگارەر نەما، گرووپەكانى مەزارگەكان پێیانوايه كاتى ئەو هاتوو بە جددى ئاویتەى دامەزراوه ئەمنیەكان ببن و، پابەندن بە جێبەجێکردنى فتاوى مەرجەعیەت بە گوتار و ناوێكێوه. ئەو چوار گرووپەى مەزارگەكان نوێنەرایەتیی جەوھەرى ئەو فتاویە دەكەن كە مەرجەعیەتى سیستانی رایگەیاندا. لەپراستیدا جەشدى مەزارگەكان تاقە نوێنەرایەتیی ئەو فتاویە دەكات كە باس لە جیھادی كیفائی دەكات و، جگە لەو گشت گرووپەكانى دەرەوهى ئەو فتاویە و دەرەوهى ئێرادەى

فهرماندهی گشتی هیزه چه کداره کان، دستبه سه رد اگرتنی برپاری سیاسی و نه منین.